

УДК 331.108.4

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/237-238

Тетяна АЛЬОШИНА

професор кафедри аналітичної
економіки та менеджменту,
кандидат економічних наук, доцент

Маріанна МІРОШНІЧЕНКО

студентка магістратури ННІ права
та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РИНОК ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЯК ОБ'ЄКТ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Сучасні тенденції політичної, економічної, правової, соціальної та інших сфер розвитку нашої країни потребують ефективних трансформацій щодо інфраструктурного їх забезпечення. З цієї ж причини перед сферою вищої освіти України постає важливе завдання щодо забезпечення галузей економіки висококваліфікованими спеціалістами та підтримання кадрової безпеки держави.

Освіта є ключовим чинником формування суспільства та інструментом забезпечення розвитку країни. Відтворення освітнього потенціалу країни можливе лише за умови забезпечення якісної системи освітніх послуг.

Сучасний ринок освітніх послуг України розвивається в контексті загальних закономірностей розвитку економіки та має ряд специфічних особливостей.

Відповідно до Закону України «Про освіту» під освітньою послугою розуміють комплекс дій суб'єкта освітньої діяльності, визначених законодавством, освітньою програмою та договором, які мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання [1].

Ринок освітніх послуг – це взаємодія всіх учасників ринку, а саме потенційних споживачів, що прагнуть задовольнити свої потреби в освіті, з продавцями щодо відносин обміну [2].

Альтернативне визначення ринку освітніх послуг описує останні як складний комплекс економічних відносин суб'єктів вищої освіти щодо задоволення потреб суспільства у фахівцях і споживачах в отриманні певної кваліфікації за відповідною спеціальністю [3].

Аналіз наукових джерел дозволив виділити учасників та компоненти освітніх послуг, серед яких доречно виділити постачальників освітніх послуг, споживачів та, власне, послуги.

Освітні послуги зазвичай надають комерційні або некомерційні підприємства, установи, організації, які професійно займаються цією справою та реалізують відповідну послугу через викладачів, майстрів, тренерів, вихователів тощо.

Під послугою в освіті доречно розуміти процес передачі знань, умінь, навичок від постачальника (закладу вищої освіти) до замовника-споживача (індивідуума, підприємства, держави тощо) в освітньому процесі. Саме вони і стають предметом купівлі-продажу на ринку освітніх послуг.

Споживачами освітніх послуг є фізичні особи – учні, вихованці, студенти, аспіранти, докторанти та ін.

Споживачів освітніх послуг можна умовно поділити на дві групи, а саме: на безпосередніх та опосередкованих споживачів. До безпосередніх споживачів освітніх послуг відносять вступників чи випускників, які здобувають знання, вміння і навички.

До опосередкованих споживачів доречно віднести:

- батьків, кінцевою метою отримання послуг якими є підвищення статусу дітей на ринку праці та отримання престижної високооплачуваної роботи для дітей та забезпечення собі достойної старості;
- підприємства, метою яких є отримання висококваліфікованих фахівців, здатних до підвищення ефективності діяльності підприємства;
- державу, метою якої є забезпечення соціально-економічної стабільності за

допомогою надання якісних освітніх послуг, що може сприяти зростанню соціально-економічної стабільності [4].

На початку 90-х років став формуватися сучасний ринок освітніх послуг з європейським вектором розвитку, що було спричинено переходом до ринкової економіки та започаткуванням у навчальних закладах платної системи навчання. Сучасні тенденції розвитку ринку освітніх послуг в Україні свідчать про кризові явища у сфері освіти – про це говорить зниження чисельності здобувачів вищої освіти та кількості закладів вищої освіти в Україні в умовах сучасного розвитку.

Однак доречно зауважити, що саме освіта має бути з одним з пріоритетних напрямів сталого розвитку в XXI ст. Саме освіта стане рушійним механізмом забезпечення сталого розвитку українського суспільства в період повоєнного відновлення, оскільки вона є найціннішою компетенцією сучасності, без якої неможливий подальший розвиток людини, суспільства, а тому і всієї економіки.

На сучасному етапі розвитку освітній рівень громадян України (осіб, які мають вищу освіту) складає 17 %, тоді як в інших країнах Європи цей показник становить від 40 % до 50 %. Саме тому розвиток ринку освітніх послуг є одним з пріоритетних завдань керівників держави та має бути спрямованим на забезпечення сталого розвитку навчальних закладів в жорстких умовах конкуренції на вітчизняному та світовому ринках освітніх послуг.

---

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

2. Зарубіна В. В. Сутність та специфіка маркетингу освітніх послуг в Україні. *Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*. Суми, 2014. Т. 2. С. 157–158. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/324242494.pdf>.

3. Сиченко В.В. Сутність та особливості маркетингу освітніх послуг в Україні. *Державне будівництво*. 2007. № 2. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_2_23.

4. Кухарська Л. В. Ринок освітніх послуг в Україні: реалії та перспективи. *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 3 (9). С. 184–191.

УДК 364.3

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/238-240

Тетяна ДУЛІК

доцент кафедри соціального
забезпечення та податкової політики,
кандидат економічних наук

Тетяна АЛЕКСАНДРЮК

старший викладач кафедри соціального
забезпечення та податкової політики
Університету митної справи та фінансів

СВІТОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТРЕНДИ ПОСИЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Останніми роками у розвинутих країнах світу та в Україні набули особливої актуальності та гостроти проблеми посилення соціальної безпеки.

Забезпечення соціальної безпеки в суспільстві означає реалізацію демократичних принципів верховенства закону, підзвітності, відкритості, захисту прав, свобод та взаємної відповідальності кожного суб'єкта на міжнародному та національному рівнях, а також створення ефективної, надійної системи соціального захисту та соціального забезпечення громадян.

Проте, незважаючи на всі зусилля уряду України та більшості країн, рівень соціальної безпеки не посилюється, актуальність проблем соціальної сфери не зменшується, а, навпаки, підсилюється через політичні, воєнні загрози та суспільні виклики. Це вимагає не тільки більш пильної уваги з боку урядів держав усього цивілізованого світу до процесів глобалізації, структурних та інституційних змін, соціально-економічного розвитку тощо, а й перегляду усталених стереотипів у міжнародному та національному праві щодо засобів